

ASPECTEN VAN HET GROEPSGESPREK

In elk gesprek kunnen we drie belangrijke aspecten onderscheiden:

1. De **inhoud** (wat er gezegd wordt): informatie, gedachten, meningen, enz. en de onderlinge samenhang daarvan.
2. De **procedure**: de vorm van het gesprek enerzijds en het gespreksverloop anderzijds. Het gaat daarbij om de geleiding, de ordening en de voortgang.
3. De **interactie**: de wisselwerking der groepsleden onderling, de wijze van deelname der leden, het leiderschap en andere rollen in de groep. Welke invloed heeft dit op de andere deelnemers en op het verloop en de kwaliteit van het gesprek?

Alle drie vinden tegelijkertijd plaats en beïnvloeden elkaar. Voor een vruchtbaar gesprek is nodig, dat zowel de inhoud, de procedure als de interactie worden verzorgd. Be-doeld is hier een gesprek waarin een **probleem** wordt besproken en eventueel tot oplossing wordt gebracht. Een dergelijk gesprek heeft dus altijd een doel.

In het volgende worden inhoud, procedure en interactie nog iets nader gekarakteriseerd i.v.m. een bewuste verzorging van deze aspecten.

1. Wat de **inhoud** betreft is het nodig, dat de op het probleem betrekking hebbende informatie op tafel komt en de gedachtengang op een zodanig peil verloopt, dat men met het probleem verder komt. Gebeurt dit, dan vindt een voortgaande verrijking en **verheldering** plaats. Daar de inhoud tot stand komt door een reeks van individuele bijdragen, kan er ook sprake zijn van een brokkelig geheel van weinig ter zake doende inhouden. Zou de groep zich alleen op de inhoud concentreren zonder procedure en interactie te verzorgen, dan doemt het gevaar op, dat het gesprek in het oeverloze terecht komt. Immers, over en rondom de meeste problemen kan veel gezegd worden, omdat uiteindelijk alles met alles samenhangt. Wil de groep de inhoud alleen **verkennen**, dan krijgt men een gesprek waarin b.v. veel informatie wordt gegeven. Dit kan nuttig en verhelderend zijn, maar men kan gewoonlijk met het bereikte nog **niets doen**.

2. Wil de groep tot een conclusie of besluit komen, dan moet aan de procedure evenveel aandacht worden besteed, als aan de inhoud. Van een conclusie is pas dan sprake, wanneer men er in de gegeven situatie iets mee kan **doen**. Om het eindpunt te bereiken is het nodig dat er tijdens het gesprek voortgang gemaakt wordt, d.w.z. dat men dichterbij het doel komt. Dat gebeurt door de gebrachte inhoud te "verdichten" en "uit te schiften". Alle bijdragen, die erop gericht zijn het doel te benaderen, zoals: het kiezen of men een bepaald punt in het gesprek wil betrekken of niet, het afkappen van uitwijdingen, het geven van samenvattingen e.d., zijn bijdragen tot de procedure.

Inhoud en procedure vormen dus een zekere tegenstelling. Voor de inhoud heeft men tijd nodig. Wil men echter in beperkte tijd een bruikbare conclusie bereiken dan betekent dat: **procedure-bewustzijn** (gespreksdiscipline). Veelal laat de groep de zorg voor de procedure over aan een discussieleider om zelf inhoudsgericht te kunnen praten. In dat geval heeft de leider de moeilijke taak om de "teugels strak te houden" om tot resultaten te komen. Bij een goed gesprek houden alle leden hun bijdragen zoveel mogelijk op het gespreksdoel gericht en zijn zich bewust van de voortgang van het gesprek. De gespreksleider heeft dan de taak om in het bijzonder op de voortgang van het gesprek te letten en op passende momenten de groep daarop opmerkzaam te maken.

3. De verzorging van de **interactie** is erop gericht, dat de groep bij elkaar blijft en de leden gezamenlijk het eindpunt bereiken. Dit gebeurt doordat:
- de leden die iets te zeggen hebben gelegenheid krijgen hun bijdragen te geven;
 - daar zo naar geluisterd wordt, dat hetgeen zij bedoelen tot de anderen kan doordringen (d.m.v. vragen om verheldering b.v.) en
 - de groep gelegenheid heeft deze bijdragen te verwerken, zodat een gemeenschappelijk bewustzijn van de inhoud tot stand komt.

Hierdoor wordt de **communicatie** bevorderd.

Verder doordat:

- de leden zich trachten te realiseren, wat de behoeften, motieven en doelstellingen van henzelf en de anderen zijn, die invloed op de conclusie zouden kunnen hebben;
- men de aanwezigheid van verschillende meningen en behoeften bij andere leden in principe aanvaardt en tracht deze met het oog op de gemeenschappelijke doelstelling op elkaar af te stemmen.

Dit maakt **samenwerking** mogelijk.

Voorwaarde voor communicatie en samenwerking is een goede sfeer in de groep. Dat is het geval wanneer **welwillendheid**, **positiviteit** (d.w.z. ingaan op waardevolle kanten van wat anderen zeggen of doen en niet op de "fouten") en **belangstelling** voor elkaar in de groep overwegen.

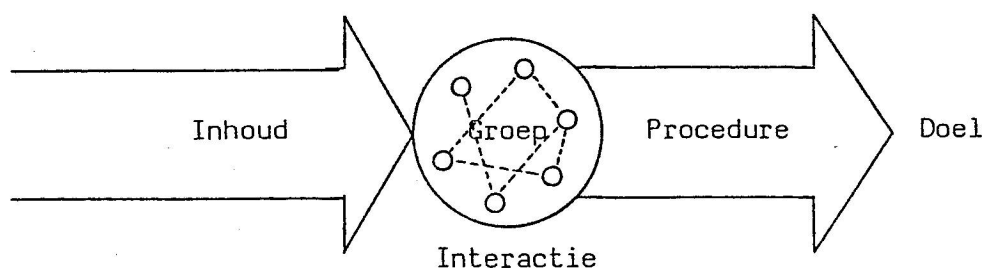
Een goede interactie is b.v. te herkennen aan het volgende:

- er wordt intensief geluisterd en niet door elkaar gesproken (hoewel dit tijdelijk, wanneer er vele ideeën in de groep opkomen, niet hinderlijk behoeft te zijn);
- de bijdragen zijn geen monologen, maar sluiten aan op hetgeen anderen zeggen;
- er wordt niet alleen beweerd, maar ook gevraagd;
- er zijn gespreksfasen, waarin men zich bezint op hetgeen gezegd is of hoe men het beste verder kan gaan;
- het leiderschap is in de groep verdeeld, hetgeen de aanwezigheid van een discussieleider niet uitsluit;
- de hele groep is "er in" en beleeft het gesprek als interessant en bevredigend.

Kan een groep een goede interactie tot stand brengen, dan is er sprake van een **rijpe groep**, die tot vruchtbare discussies in staat is.

Inhoud, procedure en interactie vatten wij in een beeld samen.

De groep op weg naar een doel:

Informatie, kennis, inzichten e.d. worden door de leden **ingebracht** en vormen de inhoud van het gesprek. Deze inhoud moet door de groep worden verwerkt in de interactie. Door de procedure wordt het gesprek gericht op het te bereiken doel en de weg bepaald waarlangs dit wordt bereikt. De procedure zorgt er dus voor dat er uit het gesprek iets **uitkomt** en een eindpunt wordt bereikt, waarin de inhoud is omgevormd tot een gemeenschappelijke conclusie of besluit.

Evenwichtige verzorging van deze aspecten kan als voorwaarde worden gezien voor goede en vruchtbare groeps gesprekken.